

Vítězství bylo úžasné, vzpomíná veterán

Oldřich Danda

Veteránů z druhé světové války je čím dál méně. V Česku jich žije už jen 206 a všem táhne na stovku, nebo ji už oslavili. Kvůli epidemii se už dva roky příliš neúčastní oslav konce války. Deník Právo měl ale k 76. výročí vítězství nad nacismem možnost mluvit s jedním z těch, kteří své mladé roky strávili na frontě, přežili, ale příliš často viděli umírat své kamarády.

Josef Svoboda (95) se narodil ve vesnici Nižný Hrušov nedaleko Michalovců na východě Slovenska. Nyní žije v Trutnově a je tam podle svých slov už posledním veteránem.

K 1. čs. armádnímu sboru se přidal poté, co se Čechoslovákům společně s Rudou armádou podařilo na podzim roku 1944 probojovat Dukelským průsmykem na Slovensko.

K čs. jednotce se dobrovolně

ve svých 17 letech připojil ve městě Humenné. Hlavní motivací byla podle něj nenávist vůči nacistům. „U nás byla velká nezaměstnanost a žilo tam pět židovských rodin, které měly obchody a pomáhaly lidem,

Válka skončila, všude nás vítali, všude hrála hudba

dávaly na dluh. Ale všichni ti Židé umřeli v Osvětimi, ani jeden se nevrátil. Kvůli tomu jsem se přihlásil, protože jsem Němce a Hitlera za to nenáviděl,” řekl Právu Svoboda.

Z Humenného postupovali k Popradu. „Tam to šlo docela klidně, ale postup se zastavil u Liptovského Mikuláše, kde nás Němci zadrželi na několik týdnů,” zavzpomínal Svoboda, který nejdříve podával náboje v minometné rotě a pak povýšil na zaměřovače.

pplk. Josef Svoboda

Německé jednotky byly lépe vybavené, početnější a navíc využily okolních hor k vybudování tvrdé obranné linie a postupující čs. a sovětskou armádu měly jako na dlani a krvavě je ostřelovaly.

„Oni měli bezvadné opevnění, protože měli všude samé kopce a bylo těžko to prorazit,” poznamenal podplukovník ve výslužbě. Bitva o Liptovský

Mikuláš byla po Dukle nejkrvavější epizodou osvobozování Slovenska. Trvala od začátku února do začátku dubna 1945, padlo při ní 1376 československých vojáků a okolo čtyř tisíc rudoarmějců.

Sám měl namále

Smrt byla podle veterána všude kolem nich a jen štěstí často stálo mezi ní a vojáky. „Byl jsem poslán s kamarádem, když jsme byli blízko vesnice Smrečany, pro munici. Když jsme se vrátili, tak jsme našli tři mrtvé kamarády. Jeden měl ustřelenou nohu. Přiletěla tam minometná střela. Strašný pohled,” zavzpomínal Svoboda.

Když na začátku dubna německé a maďarské jednotky začaly ustupovat údolím Váhu, část čs. jednotek jim byla v patách, část postupovala přes Žilinu na Moravu. S tou byl i Svoboda.

Prošli Rožnov pod Radhoštěm a dostali se až do Olomouce, kde zažili den vítězství. „Byl to úžasný pocit, všude nás vítali, všude hrála hudba. Bylo to krásné a hodně kamarádké,” vzpomíná veterán. Občas se mu válka připomene. „Ale kolikrát je mi z toho smutno, protože tam padlo spoustu kamarádů,” poznamenal.

Po válce si ještě jednou zabýval, když jeho jednotku poslali na východ Slovenska vyhnat banderovce. Poté se vrátil do Čech, kde mu nabídli místo v armádě a také v SNB, což byla tehdejší policie.

„Ale to jsem odmítl, raději jsem šel do práce, fírat do dolů na východ Čech do Malých Svatoňovic a do Žacléře.” V blízkém Trutnově už zůstal, kde podle svých slov prožil hezký život a přes vysoký věk ho až na částečnou ztrátu sluchu příliš neduhů netrápí.